

HIEMSTRA & DE VRIES

Dorpsvisies Noordoostpolder

Rapportage Rekenkamercommissie

**Auteurs: Namens Hiemstra & De Vries: Quirijn de Kraker, Jeroen Niemans
en Iri Angeli**

6 september 2021

Inhoudsopgave

1 Inleiding	3
1.1 Aanleiding	4
1.2 Doel van het onderzoek	4
1.3 Leeswijzer	5
2 Bevindingen	6
2.1 Alle tien de dorpsvisies zijn in een participatief proces tot stand gekomen	6
2.2 De dorpsvisies hebben vooral een rol als permanente gespreksagenda tussen de dorpsbelangenorganisatie en gemeente	7
2.3 De rol van de gemeente is faciliterend	9
2.4 De gemeenteraad is in beperkte mate betrokken bij de dorpsvisies	11
3 Conclusies en aanbevelingen – De mogelijkheden van dorpsvisies	13
Bijlage A – Begrippenlijst	16
Bijlage B – Achtergrond dorpsvisies	20
De totstandkoming van de dorpsvisies	20
Titels en inhoudsopgaven dorpsvisies	21
Overzicht uitvoering	24
Bijlage C – Onderzoeksaanpak	25
Onderzoeksaanpak	25
Contact	26

Voorwoord van de Rekenkamercommissie

Voor u ligt het rapport van de Rekenkamercommissie Noordoostpolder over “dorpsvisies”. In de gemeente Noordoostpolder zijn in de periode 2011-2016 verschillende dorpsvisies voor en door de dorpen gemaakt en in uitvoering gebracht. In een dorpsvisie staat wat het betreffende dorp is, waar het heen wil en welke strategische projecten gekozen zijn. De dorpen willen hiermee de leefbaarheid behouden en versterken, goed kunnen wonen, werken en recreëren en daardoor het dorp vitaal houden.

De Rekenkamercommissie heeft voor dit onderwerp gekozen omdat zij benieuwd was naar de toegevoegde waarde van de dorpsvisies op het gemeentelijk beleid en wat het concrete zichtbare effect is voor de dorpen. Doel was om inzicht te krijgen in de doelmatigheid en doeltreffendheid van het werken met dorpsvisies en tegelijkertijd te onderzoeken op welke manier en hoe sterk de gemeenteraad en het college betrokken zijn bij de totstandkoming en uitvoering van de dorpsvisies.

Dit onderzoek is in opdracht van de Rekenkamercommissie uitgevoerd door Hiemstra & De Vries. In tegenstelling tot veel andere rapporten van de Rekenkamercommissie is dit rapport meer kwalitatief van aard en niet erg kwantitatief. De diversiteit van de verschillende dorpsvisies en de bijbehorende uitvoeringsplannen, maken dat er niet een scherp beeld ontstaat waarin de aanpak tussen de verschillende dorpen onderling vergeleken kan worden. Uit het onderzoek kwam wel naar voren dat de visies veelal breed van opzet zijn, maar dat de uitvoering op slechts enkele schouders neerkomt. Hierdoor ontstaat een beeld waarin de dorpsvisies uit een bottom-up actie zijn ontstaan vanuit de bevolking, maar in de uitvoering eerder een zaak is van een kleine groep bestuurders in het dorp. Dus breed in de opzet, maar smal in de uitvoering. Daarnaast is gebleken dat de dorpsvisies tien tot vijf jaar oud zijn. Tevens kan worden vastgesteld dat de gemeenteraad worstelt met haar betrokkenheid. Enerzijds wil de gemeenteraad op een adequate manier haar budgetrecht (en eindverantwoordelijkheid) uitoefenen, maar anderzijds wil zij ook terughoudend zijn om het eigen initiatief en elan dat in de dorpen aanwezig is niet te smoren.

Kortom een kwalitatief rapport waarmee de rekenkamer hoopt een bijdrage te leveren aan een vruchtbare discussie binnen de raad en tussen raad en college. Een discussie die leidt tot beleid, kaders en rollen waar de dorpen van kunnen profiteren.

De Rekenkamercommissie wil alle personen die bij dit onderzoek betrokken zijn geweest hartelijk danken voor hun inzet, openheid en betrokkenheid.

Joris van Enst, voorzitter RKC-NOP

1 Inleiding

1.1 AANLEIDING

Het onderzoek dat voor u ligt is geïnitieerd door de Rekenkamercommissie (RKC). Met dit onderzoek wil de Rekenkamercommissie gemeenteraadsleden meer inzicht geven in:

- 1 De toegevoegde waarde van de dorpsvisies op het gemeentelijke beleid en het concrete zichtbare effect voor de dorpen.
- 2 De rol van de gemeenteraad bij het opstellen, het vaststellen en het evalueren van de dorpsvisies.

Daarnaast wil de Rekenkamercommissie weten of er mogelijkheden zijn om de effectiviteit en doelmatigheid van de dorpsvisies te verbeteren.

In de periode 2011 – 2016 hebben de tien dorpen uit de Noordoostpolder (exclusief Emmeloord)¹ een dorpsvisie opgesteld. Het projectplan ‘het maken van dorpsvisies (2012)’ omschrijft de inhoud van een dorpsvisie als volgt: “In de visie staat wat het dorp is, waar het heen wil en welke strategische projecten daarom gekozen zijn. Het uitwerkingsplan omvat de concretisering van deze strategische projecten. Voor de betrokken partijen zijn de visies het instrument om te komen tot prioritering binnen en tussen dorpen. Met als hoofddoel voor het dorp:

- De leefbaarheid behouden en versterken.
- De kwaliteit van wonen, werken en recreëren in het dorp.
- De vitaliteit van het dorp.”²

Belangrijk om te vermelden is dat enkel drie van de tien dorpen ook daadwerkelijk spreekt van een dorpsvisie. Zeven dorpen hebben het liever over het dorpsplan of het dorpsontwikkelingsplan om de nadruk op de uitvoering te leggen. Om aan te sluiten bij de gebruikte term door de Rekenkamercommissie en de gemeente gebruiken wij in deze rapportage voor alle dorpsplannen de term dorpsvisie.

1.2 DOEL VAN HET ONDERZOEK

Het doel van dit onderzoek is tweeledig:

- 1 Terugblikken op de totstandkoming van de dorpsvisies en hun rol/functie tot nu toe. Daarbij komen de volgende onderwerpen aan bod:
  - De wijze van totstandkoming van de dorpsvisies.
  - Het concrete en zichtbare effect voor de dorpen.
  - Invloed van de dorpsvisie op het gemeentelijk beleid.
  - De rol van de gemeenteraad.
- 2 Vooruitblikken om kansen te definiëren voor het vervolg van de dorpsvisies/ontwikkelperspectieven³.

De Rekenkamercommissie heeft ons (Hiemstra & De Vries) gevraagd om dit onderzoek uit te voeren. In de leeswijzer lichten wij toe hoe de rapportage is opgebouwd.

---

¹ Wanneer deze rapportage spreekt over ‘de dorpen’ betreft het: Bant, Creil, Ens, Espel, Kraggenburg, Luttelgeest, Marknesse, Nagele, Rutton en Tollebeek.

² Gemeente Noordoostpolder – Van groeien naar kiezen, projectplan voor het maken van dorpsvisies (2012).

³ De ontwikkelperspectieven volgen deels uit de dorpsvisies en hebben als doel de woningvoorraad, de woonomgeving en de openbare ruimte van de dorpen van binnenuit aan te pakken. Omdat ze focussen op enkel één thema uit de dorpsvisies en van een andere orde zijn (namelijk een instrument van de gemeente), hebben ze in mindere mate de focus in dit onderzoek.

1.3 LEESWIJZER

Om een leesbaar en bondig rapport te maken kiezen wij ervoor met de kernboodschap, onze bevindingen, te beginnen. De onderbouwing en achtergrondinformatie zijn in de bijlagen opgenomen.

In de rapportage leest u in hoofdstuk 2 de bevindingen uit de terugblik. De mogelijkheden om de effectiviteit en doelmatigheid van de dorpsvisies te verbeteren, zijn beschreven in hoofdstuk 3, conclusies en aanbevelingen.

In bijlage A lichten we vaak gebruikte begrippen toe.

In bijlage B geven we meer achtergrondinformatie over de dorpsvisies en de totstandkoming daarvan.

In bijlage C vindt u ons onderzoekskader, de deelvragen en onze onderzoeksaanpak.

2 Bevindingen

Dit hoofdstuk beschrijft de belangrijkste bevindingen uit de terugblik:

- 1 Alle tien de dorpsvisies zijn in een participatief proces tot stand gekomen.
  - A De dorpsvisies passen binnen de toenemende participatie samenleving
  - B De dorpsvisies zijn van het dorp
- 2 De dorpsvisies hebben vooral een rol als permanente gespreksagenda tussen de dorpsbelangenorganisatie en gemeente.
  - A De dorpsvisies fungeren als gespreksagenda tussen dorpsbelangen en het college en de ambtelijke organisatie
  - B De uitvoering vordert dankzij een aantal succesfactoren
- 3 De rol van de gemeente is faciliterend.
  - A De gemeente faciliteert de totstandkoming en in mindere mate de uitvoering van dorpsvisies
  - B Dorpsvisies komen impliciet terug in gemeentelijke beleid en uitvoering
- 4 De gemeenteraad is in beperkte mate betrokken bij de dorpsvisies.
  - A De beperkte betrokkenheid van de gemeenteraad is een bewuste keuze
  - B Dorpsvisies kunnen botsen met de rol van de gemeenteraad

In de volgende paragrafen lichten wij deze bevindingen toe. Het is belangrijk om vast te stellen dat het woord visie niet de hele lading dekt van wat de dorpsvisie is en hoe deze door gemeente en dorpsbelangenorganisaties wordt gebruikt. Van groot belang zijn juist de concrete uitvoeringsplannen en projecten die in de visie staan.

2.1 ALLE TIEN DE DORPSVISIES ZIJN IN EEN PARTICIPATIEF PROCES TOT STAND GEKOMEN

In elk dorp in de Noordoostpolder is enthousiast aan de dorpsvisie gewerkt en met resultaat: in vijf jaar tijd zijn tien dorpsvisies opgeleverd.

De dorpsvisies passen binnen de toenemende participatieve samenleving

De dorpsvisies passen in de ambitie van de gemeente Noordoostpolder om inwoners te laten meedenken en -werken aan de leefbaarheid en vitaliteit van het dorp. Een ambitie die gedeeld wordt, zo blijkt uit de grote betrokkenheid van inwoners bij de dorpsvisies. De gemeente stimuleert de betrokkenheid van inwoners met het integraal gebiedsgericht werken (IGW) waarmee in 2006 is gestart.⁴ Er is een gebiedsregisseur namens de gemeente in gesprek met inwoners die initiatieven hebben om het dorp mooier, leuker of beter te maken. Daarbij stelt de gemeente een participatiebudget voor kleine initiatieven (€30.000,-) beschikbaar. Naast het IGW zijn er meer voorbeelden van gesprek tussen inwoners en de gemeente Noordoostpolder, zoals het burgerpanel waarin inwoners periodiek worden bevestigd. Het stimuleren van dorpsvisies is een van de instrumenten van de gemeente Noordoostpolder om bij te dragen aan een participatieve samenleving.

De dorpsvisies zijn van het dorp

Met het projectplan 'het maken van dorpsvisies – van groeien naar kiezen' faciliteerde en stimuleerde de gemeente dorpen om een dorpsvisie op te stellen. De dorpsvisies zijn in de periode 2011 tot en met 2016 opgesteld. In dit proces zijn inwoners uitgebreid betrokken, middels enquêtes, brainstormavonden, en thema- en werkbijeenkomsten. Deze werden goed beantwoord en bezocht met gemiddeld 40 tot 80 deelnemers. Toch is er ook een kanttekening te maken bij de representativiteit. In een enquête, gehouden onder leden van het burgerpanel van de gemeente Noordoostpolder (uitgezonderd Emmeloord) geeft maar 25% van de (275) respondenten aan zich betrokken te voelen bij de dorpsvisie en de inhoud van de dorpsvisie te kennen. Wij veronderstellen dat inwoners concrete voorbeelden of plannen die volgen uit de dorpsvisies wel (her)kennen

⁴ Rekenkamercommissie Noordoostpolder – Integraal gebiedsgericht werken – samen werken aan samen. Een onderzoek naar de effecten van integraal gebiedsgericht werken in Gemeente Noordoostpolder.

(bijvoorbeeld de nieuwbouw van scholen), maar zich niet altijd bewust zijn van het feit dat deze plannen onderdeel zijn van de dorpsvisie. In bijlage C beschrijven wij enkele voorbeelden bij de enquête, evenwel blijft de uitkomst van de enquête dat de bekendheid van de dorpsvisies is afgenomen. De directe inwonerbetrokkenheid was met name bij de totstandkoming van de dorpsvisie. Gedurende de uitvoering zijn het de besturen van de dorpsbelangen die zich bezighouden met de dorpsvisies. Inwoners zijn dan meer betrokken op projectbasis.

2.2 DE DORPSVISIES HEBBEN VOORAL EEN ROL ALS PERMANENTE GESPREKSAGENDA TUSSEN DE DORPSBELANGENORGANISATIE EN GEMEENTE

In deze bevinding gaan we in op het effect van dorpsvisies. We constateren dat de visies leiden tot een permanente gespreksagenda tussen dorpsbelang en het college/de gemeentelijke organisatie. Daarnaast leiden de dorpsvisies ook tot de realisatie van een aantal projecten. Wij vellen in dit onderzoek geen oordeel over de vraag of de opbrengst voldoende is of om verbetering vraagt. De reikwijdte van de thema's en de schaal van de projecten uit de dorpsvisies kennen onderling namelijk grote verschillen⁵. Denk aan het realiseren van een urnenmuur op de begraafplaats, het realiseren van woningbouw, de aanleg van een rondweg of de fusie van een voetbalclub. Ook is er onderscheid te maken in afgebakende en blijvende projecten zoals 'Jeugd beter betrekken bij dorpsactiviteiten' of 'promotie wonen in Bant'. Zoals in de inleiding benoemd, verschillen de dorpsvisies ook in focus op het visie-onderdeel of het uitvoeringsplan. De grote onderlinge verscheidenheid en diversiteit maakt het onmogelijk om het effect van de dorpsvisies met elkaar te vergelijken. Wel komen wij tot een aantal succesfactoren voor projecten, deze lichten we later in dit hoofdstuk toe.

De dorpsvisies fungeren als gespreksagenda tussen dorpsbelangen en het college en de ambtelijke organisatie

In het projectplan 'het maken van dorpsvisies' (2012) noemt de gemeente het dorpsvisietraject een leerproces voor de gemeentelijke organisatie met aandacht voor het belang van communicatie. In al onze gesprekken geven dorpsbelangenorganisaties aan dat het proces om te komen tot een dorpsvisie en de uitvoering van de plannen heeft geleid tot een betere samenwerking met de gemeente en dat er meer aandacht is voor de dorpen. De lijntjes zijn kort en de ambtenaren en de wethouder zijn goed bereikbaar. De gemeente heeft dezelfde ervaring. Deelnemers aan ons onderzoek geven aan: "Dorpsvisies helpen de dorpen om doelgericht te communiceren met de gemeente, doordat ze prioriteiten samen met het dorp hebben bepaald" en "Dorpsvisies dragen bij aan het professionaliseren van de dorpsbelangen en leveren daardoor een ander gesprek op tussen dorp en gemeente".

Het opstellen van dorpsvisies heeft dus geleid tot een doorlopend goed gesprek tussen gemeente en dorpen. Alle dorpsbelangenorganisaties benoemen daarnaast de hoge mate van betrokkenheid vanuit het dorp. De dorpsvisie bracht een goed gesprek op gang over enerzijds de identiteit van het dorp en anderzijds de prioriteiten voor de toekomst. Het bleef niet alleen bij het gesprek, zowel de voorzitters van de dorpsbelangenorganisaties als gemeente geven aan dat het opstellen van de dorpsvisie en het gesprek daarover de betrokkenheid van inwoners bij het dorp hebben vergroot. Een voorbeeld hiervan zijn de samenwerkingen die op gang zijn gekomen tussen verschillende verenigingen in het dorp of tussen scholen. Zo zijn bijvoorbeeld de voetbalverenigingen van de dorpen Creil en Bant gefuseerd.

De uitvoering vordert dankzij een aantal succesfactoren

Vijf jaar na het opstellen van de laatste dorpsvisie (1.0) is bijna 40% van de plannen van alle dorpen gerealiseerd, 50% is in uitvoering of wacht op uitvoering en ruim 10% is stopgezet om uiteenlopende redenen, zie hiervoor ook de belemmeringen op de volgende pagina. Een uitgebreider overzicht van de realisaties per dorp en per thema is te vinden in bijlage B. Gezien de eerder benoemde verscheidenheid aan projecten geven deze cijfers en de onderstaande tabel slechts een globaal beeld van het resultaat van de dorpsvisies.

⁵ Bijlage B bevat meer informatie over de verschillende thema's en projecten die terugkomen in de dorpsvisies.

Tabel 1 Overzichtstabel uitvoering projecten dorpsvisie per dorp en per thema.

	Wonen			Duurzaam			Zorg			Ondernemen			Recreatie en promotie			Accommodaties voorzieningen			Openbare ruimte			Leefbaarheid - sociaal			Sport			Verkeer			Totaal													
Bant	2	1	1	0	1	1	1	1	1	2	2	3	1	2	2	1	1	2	2	2	3	1	2	2	2	1	1	18	8	9	1													
Creil	3	3	0	0	4	3	1	9	3	6	2	1	1	1	1	1	5	4	1	2	2	3	1	2	3	3	32	5	24	3														
Ens	7	5	2	1	1	2	1	1	4	2	2	4	3	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1	1	24	11	10	3													
Espel	1	1	1	1	0	6	1	5	0	1	1	2	1	1	5	5	5	3	1	1	9	2	4	3	2	1	1	5	3	2	34	14	16	4										
Kraggenburg	5	5	0	0	6	1	5	0	0	7	3	4	2	5	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	23	9	14	0														
Luttelegeest	7	1	5	1	0	3	2	1	1	1	2	2	2	4	1	3	1	1	6	3	3	1	1	1	0	0	25	11	13	1														
Marknesse	9	2	4	3	2	3	3	3	1	2	4	4	0	0	0	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	21	4	16	1															
Nagele	12	2	9	1	0	0	1	1	1	1	1	1	3	2	1	3	2	1	2	2	1	1	1	0	0	23	9	13	1															
Rutten	10	3	4	3	0	6	3	2	1	2	1	1	2	1	1	2	2	3	3	7	2	2	3	1	1	2	1	1	35	15	11	9												
Tollebeek	2	1	1	0	1	1	3	1	2	3	1	2	1	1	1	1	1	3	3	1	3	3	1	1	1	1	16	5	11	0														
Totaal	58	19	30	9	4	1	2	1	26	8	16	2	26	7	16	3	30	12	16	2	24	5	19	0	23	10	9	4	34	11	17	6	12	6	6	0	14	6	8	0	251	91	137	23

De cijfers geven per dorp en per thema weer hoeveel projecten er in de dorpsvisie staan en de kleur geeft de status van de projecten aan: **Groen** = klaar/uitgevoerd; **Oranje** = in bewerking/is nog in de maak; **Rood** = is/wordt niet uitgevoerd. De 21 blanco projecten uit de activiteitenlijst die later zijn toegevoegd (en dus niet onderdeel van de dorpsvisies), zijn niet meegenomen in deze tabel). Let op! Dit is een samenvattingstabel van de actielijst dorpsvisies november 2020. Deze bron is aangeleverd door de gemeente, hierop heeft geen toetsing plaatsgevonden door de RKC.

Zoals eerder aangegeven, vellen wij in dit onderzoek geen oordeel over het aantal projecten dat is gerealiseerd. Wel hebben wij onderzocht welke factoren invloed hebben op het al dan niet uitvoeren van een project. Hieronder geven we een samenvatting van de succes- en belemmerende factoren. Ook hierbij is het goed om rekening te houden met het verschil tussen de projecten. Uiteraard worden projecten soms ook ingehaald door de tijd (bijvoorbeeld door wetswijzigingen, zoals de decentralisaties in de zorg en welzijnswerk) of wordt een oplossing gevonden in een andere vorm (bijvoorbeeld dat energiecoöperatie in het dorp niet nodig is, omdat er in breder verband een coöperatie is opgericht).

Uit dit onderzoek blijkt een aantal factoren bij te dragen aan het succes van de projecten, die factoren zijn opgehaald bij de geïnterviewde betrokkenen (dorpsbelangen, ambtenaren, raadsleden, wethouder en griffier):

- De inzet van inwoners:
  - In tijd, zoals de groepen vrijwilligers die zelf het groen onderhouden, ieder dorp heeft een groengroep.
  - En in geld, zoals een bijdrage de dorpen Rutten en Espel die dat met 1700 inwoners €450.000 bijdroeg aan een multifunctionele accommodatie.
- Samenwerking met partners: denk hierbij, naast de gemeente, aan maatschappelijke organisaties zoals de woningbouwvereniging of welzijnsorganisatie, maar ook aan projectontwikkelaars en Staatsbosbeheer.
- Initiatief: zoals genoemd zijn de dorpen zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van de dorpsvisies en dat vraagt een proactieve houding. Een voorzitter van een dorpsbelangenorganisatie omschrijft het als volgt: "In het kader van de participatiesamenleving zijn de rollen veranderd, de bal ligt bij het dorp". Volgens de deelnemers aan dit onderzoek geldt: hoe serieuzer dorpen invulling geven aan die rol, hoe meer er van de grond komt. Het enthousiasme van de inwoners (als initiatiefnemers) werkt daarbij aanstekelijk voor de andere samenwerkingspartners.
- Stabiel en ervaren bestuur: het merendeel van de deelnemers aan dit onderzoek geeft aan dat een stabiel en ervaren dorpsbelangenbestuur een positieve invloed heeft op het realiseren van projecten. In dit onderzoek hebben we zowel voorzitters van dorpsbelangenorganisaties gesproken die al langere tijd in functie zijn, als voorzitters die relatief kort actief zijn. We merken daarbij op dat dorpen die over een stabiel en ervaren bestuur beschikken, scherper in beeld hebben hoe het gaat met de uitvoering van de projecten uit de dorpsvisie.

- Structuur in en sturing op de uitvoering: bij een aantal dorpsbelangen staat de dorpsvisie periodiek op de agenda. Een voorzitter van een van de dorpsbelangen zegt: “Bij ons staat in januari de dorpsvisie vast op de agenda, dan kijken we welke punten realistisch, haalbaar en nog steeds wenselijk zijn”. Andere dorpsbelangen benoemen dat zij hun dorpsvisies niet als vast onderdeel op de agenda hebben, maar dat wanneer dit wel het geval zou zijn, dat meer structuur in de activiteiten zou brengen. Nu worden projecten op ad-hoc basis aangepakt. In deze gevallen was er wel eigenaarschap op deelprojecten (sommige dorpsbelangen verdelen alle thema’s), waarmee alsnog progressie wordt geboekt. Naast een vast onderdeel op de agenda is het toewijzen van de (deel)projecten aan een verantwoordelijke dus ook een succesfactor.
- De mate waarin plannen passen binnen de gemeentelijke kaders: door vooraf aan te sluiten bij bestaande gemeentelijke beleidsvoornemens, vergroten dorpen de kans op politiek draagvlak en (co-)financiering vanuit de gemeente. Een van de vele voorbeelden hiervan is het verbeteren van de openbare verlichting in Espel.
- Lobby: een paar dorpsbelangenorganisaties kiest ervoor om voor de gemeenteraadsverkiezingen een verkiezingsdebat te organiseren. In die debatten bevragen ze de verschillende politieke partijen over het steunen van plannen uit het dorp. De deelnemers aan dit onderzoek constateren dat dit heeft bijgedragen aan de realisatie van projecten. Achteraf vragen enkele raadsleden zich wel af of ze met een dergelijk verkiezingsdebat een goede afweging hebben kunnen maken tussen de wensen van het dorp en het algemeen belang. Geen van de betrokkenen maakt zich zorgen dat er op deze manier ongewilde verschillen tussen dorpen ontstaan.
- Faciliterende rol gemeente: onder andere door een startbudget van €10.000,- per dorp voor de uitvoering van de dorpsvisie beschikbaar te stellen.
- Fondsen: voor projecten kunnen dorpen fondsen aanschrijven, voorbeelden hiervan zijn de LEADER (EU) en Fonds leefbaarheid plattelandsontwikkeling (provincie). Dit gebeurt deels in samenwerking met de gemeente en deels zelfstandig. De dorpsbelangen hebben onderling een fondsenboek waarin actuele subsidieprogramma’s en fondsen worden gedeeld.

Belemmeringen of redenen waarom projecten niet zijn gerealiseerd, opgehaald bij de geïnterviewde betrokkenen (dorpsbelangen, ambtenaren, raadsleden, wethouder en griffier):

- Afhankelijkheid van de inzet van vrijwilligers: enkele organisaties van dorpsbelangen geven aan dat de inzet van vrijwilligers ook uitdagingen met zich meebrengt: “Je hebt te maken met vrijwilligers, daar kun je niet al te grote verantwoordelijkheden neerleggen. Vrijwilligers hebben er nog een baan naast en dus niet alle tijd, maar ook niet altijd de specifieke expertise.”, en: “Het verloop is groot, dus ervaring en kennis gaat soms ook weer verloren.”
- Draagvlak en prioriteit: veel deelnemers aan dit onderzoek geven aan dat het gebrek aan draagvlak bij maatschappelijke partijen en/of gemeente(raad) maakt dat de realisatie van projecten beperkt tot stand komt. Beperkt draagvlak komt ook vaak voor wanneer projecten niet realistisch/haalbaar lijken. Sommige dorpen hebben grootschalige projecten opgenomen die zeer complex zijn, zoals het aanleggen van een rondweg, het doortrekken van de Zwolse vaart of het verplaatsen van sportvelden. Veelal is de uitvoering van deze projecten niet reëel binnen de beschikbare financiën en ruimte. Het draagvlak is in deze gevallen dan ook beperkt.
- Financiën: gebrek aan financiële middelen bij het dorp, gemeente of andere betrokken partners wordt ook als reden genoemd voor het achterblijven in de uitvoering. Zo neemt bijvoorbeeld het verbouwen van een school veel tijd in beslag, omdat de gemeente de financiering hiervan in de tijd spreidt. Voor het onderhoud, renovatie en nieuwbouw van maatschappelijke gebouwen zoals scholen heeft de gemeente het programma Voorzien in Vastgoed.

2.3 DE ROL VAN DE GEMEENTE IS FACILITEREND

Zowel raadsleden, collegeleden en ambtenaren noemen de rol van de gemeente faciliterend. Deze rol is ook in lijn met de eerste bevinding: dat de dorpsvisies van het dorp zijn. Hieronder lichten we toe hoe de gemeente de dorpsvisies faciliteert en welke rol de dorpsvisies hebben in het gemeentelijk beleid. Onder

gemeente verstaan we in dit geval de gemeentelijke organisatie (ambtenaren) en het college van burgemeester en wethouders. De rol van de raad lichten we toe in bevinding 2.4.

De gemeente faciliteert de totstandkoming en in mindere mate de uitvoering van dorpsvisies

Naar aanleiding van het projectplan ‘het maken van dorpsvisies’ heeft de gemeente dorpen de keuze gegeven om een dorpsvisie op te stellen. De gemeente faciliteert de totstandkoming van de dorpsvisies volop:

- Allereerst was er voor elk dorp een budget beschikbaar van €17.500,- voor het opstellen van de dorpsvisie (externe inhuur en organisatie van bijeenkomsten).
- Ten tweede wees de gemeente een projectleider (trekker genoemd) aan die zowel als contactpersoon voor collega’s vanuit de gemeente als betrokkenen uit het dorp dient, en die ervoor zorgt dat het project binnen het budget blijft en zoals de rolverdeling beschrijft: “realisme, haalbaarheid, draagvlak en balans (niet overspannen) in de gaten houdt tijdens het maken van de visie”.
- Ten derde zijn er ambtenaren die inhoudelijk meedenken over verschillende thema’s (maatschappelijke ontwikkeling en ruimtelijke ontwikkeling) en de dorpen informeren over welke activiteiten de gemeente binnen deze thema’s onderneemt.

De wethouder vat bovenstaande als volgt samen: “de gemeente is faciliterend aan inwoners en dorpsbelangen binnen de financiële kaders”.

Tijdens de uitvoering van de dorpsvisies heeft de gemeente nog steeds een faciliterende rol, maar verdwijnt deze meer naar de achtergrond. Voor de uitvoering is er personele ondersteuning voor de dorpen in de vorm van de dorpscoördinator. De gemeente⁶ beschrijft haar rol als volgt: “Als de visie er eenmaal ligt, laten we het ingezette proces niet los. Het dorp zet de voorgestelde acties uit het uitvoeringsplan in gang en wordt daarbij door de dorpscoördinator ondersteund. Vanaf het moment dat de visie en het uitvoeringsplan er liggen, start de actieve rol van de dorpscoördinator.” Desondanks geeft een aantal voorzitters van dorpsbelangen aan ondersteuning bij de uitvoering van de dorpsvisies te missen. Naar aanleiding van de interviews constateren wij dan ook dat de rol van de dorpscoördinator reactiever wordt ingevuld dan in het projectplan beschreven. De dorpscoördinator is beschikbaar voor dorpen, maar treedt niet op de voorgrond bij de realisatie van projecten. Overigens heeft niet elk dorp hier een specifieke ondersteuningsbehoefte. Sommige dorpen zijn content met deze invulling van de rol. Na de evaluatie van dorpsvisies in 2018 is besloten om de rol van dorpscoördinator onder te brengen bij de gebiedsregisseur (IGW’er), die als contactpersoon voor de dorpen een soortgelijke rol had. Die keuze was niet (meer) bij alle besturen van dorpsbelangen bekend.

Dorpen kregen een startbudget van €10.000 voor uitvoering van de dorpsvisie⁷, naast de €17.500,- voor het opstellen van de dorpsvisie. Geen van de tien dorpen heeft het procesgeld volledig gebruikt, en vier van de tien dorpen heeft zelfs nog meer dan 50% van het budget beschikbaar. Voorzitters geven aan het lastig te vinden om een keuze te maken tussen de verschillende projecten uit de dorpsvisie onder het mom van: ‘het geld kan maar één keer worden uitgegeven’ wordt het nu deels niet besteed. Los van de dorpsvisies zijn er andere aanvullende budgetten beschikbaar vanuit de gemeente, zoals het groen- en inwonersbudget die worden gebruikt voor het realiseren van projecten. Daarnaast ondersteunt de gemeente bij het aanvragen van fondsen voor de realisatie van grotere projecten.

De uitvoering en monitoring van de dorpsvisies is geen vast onderdeel is van de gemeentelijke werkzaamheden. De dorpen zijn hier zelf verantwoordelijk voor. In de praktijk zien wij echter betrokkenheid bij de uitvoering en monitoring van de dorpsvisies. Zo is de dorpsvisie gespreksonderwerp bij verschillende contactmomenten tussen de gemeente en de dorpen. Ten eerste sluit er vaak een ambtenaar aan bij het tweemaandelijks 10-dorpenoverleg waarin de dorpsbestuurders gezamenlijk actuele onderwerpen bespreken. Daarnaast is er periodiek overleg tussen de dorpen en de gebiedsregisseur van de gemeente. De wethouder bezoekt jaarlijks ieder dorpsbelang en het 10-dorpenoverleg in september. Tot slot gaat het

⁶ Totaaloverzicht rollen dorpsvisies, ambtelijk document ter aanvulling op Projectplan – opstellen van dorpsvisies.

⁷ Zie bijlage B voor een overzicht van het gemeentelijke budget voor opstellen en uitvoering van dorpsvisies

college in een werkbezoek bij twee dorpen langs om te horen wat er leeft. In al deze overleggen kan de dorpsvisie of de projecten uit de visie op de agenda komen. Ze zijn daar echter geen standaard onderdeel van. In het kader van de evaluatie (2018) en het huidige rekenkameronderzoek (2020/ 2021) heeft de gemeente echter de uitvoering gemonitord.

Dorpsvisies komen impliciet terug in gemeentelijke beleid en uitvoering

In het projectplan 'het maken van dorpsvisies' staat een lijst met 17 gemeentelijke beleidsstukken die dorpen als kader en onderlegger kunnen gebruiken voor hun dorpsvisie. Zoals genoemd heeft de gemeentelijk projectleider de rol om realisme en draagvlak van de dorpsvisie in de gaten te houden. Hiermee werd indirect de visie (deels) afgestemd op het gemeentelijk beleid.

Na de totstandkoming kan de dorpsvisie op verschillende manieren terugkomen in het gemeentelijke beleid. Ambtenaren kunnen wensen van de dorpen overnemen in gemeentelijke beleidsstukken. Andersom kan het dorp de dorpsvisie gebruiken als leidraad voor het inspreken en participeren bij andere beleidstrajecten. Dit gebeurt niet structureel en is ook geen gebruikelijke gang van zaken. Voor specifiek het beleidsstuk 'dorpsontwikkelingsperspectief' hebben de dorpsvisies wel direct en structureel invloed gehad. Wonen is een groot thema in de dorpsvisies. Toen in 2016 de gemeenteraad de dorpsontwikkelperspectieven opstelde om sturing te geven aan de ruimtelijke ontwikkelingen in de dorpen rondom ver- en nieuwbouw van woningen, werden de wensen van het dorp in de dorpsvisies gebruikt als input voor deze ontwikkelperspectieven.

2.4 DE GEMEENTERAAD IS IN BEPERKTE MATE BETROKKEN BIJ DE DORPSVISIES

Zoals uit voorgaande bevindingen blijkt, zijn de dorpsvisies voor de dorpen én de gemeente een belangrijk document. Allereerst bieden de visies inzicht in de projecten waar de dorpen graag aan zouden willen werken. Daarover hebben de dorpen nauw contact met ambtenaren van de gemeente. De visies hebben dan ook indirect impact op het gemeentelijk beleid. Gegeven dit belang is de opstelling van de gemeenteraad ten aanzien van de dorpsvisies bescheiden te noemen: sinds 2012 is er nauwelijks over gesproken in de gemeenteraad of onderliggende commissies.

De beperkte betrokkenheid van de gemeenteraad is een bewuste keuze

In het projectplan⁸ staat over de voorgenomen rol van college en gemeenteraad bij de totstandkoming van de dorpsvisies het volgende: "Binnen de gemeentelijke organisatie zijn de gemeenteraad en het college niet intensief bij de totstandkoming van de visie betrokken. Dit komt omdat het een visie van, voor en met het dorp is. Bij collegebehandeling wordt gevraagd aan het college de visie en het uitwerkingsprogramma ter informatie aan te bieden aan de raadscommissies samenleving en woonomgeving. Uitwerkingsprogramma's worden ter vaststelling aan het college voorgelegd."

De beperkte betrokkenheid van de gemeenteraad is dus onderdeel van het beleid. Het is een keuze waar de gemeenteraad tot nu toe akkoord mee is gegaan en die ook onderling is besproken. Op slechts één moment lijkt er in een gemeenteraadsvergadering wat uitgebreider stilgestaan te zijn bij de dorpsvisies. In 2015 werd een D66-motie voor een onderzoek naar de mogelijkheden van dorpsbudgetten voor de uitvoering van de dorpsvisies aangehouden. Twee argumenten kwamen daarbij boven tafel. Allereerst sprak de voorzitter van het 10-dorpen overleg namens de dorpsbelangen in met de boodschap "dat het beheren van honderdduizenden euro's voor de vrijwilligers van de dorpsraden een te zware belasting is". Ten tweede omdat raadsleden ruimte voor maatwerk wilden behouden. Niet in alle dorpen is financiering voor grote projecten, zoals het bouwen van woningen of scholen, nodig.

Ook uit onze gesprekken met gemeenteraadsleden blijkt geen brede wens te bestaan om de beperkte rol van de gemeenteraad om te zetten in een actievere. Raadsleden geven aan de dorpsvisies niet te willen toetsen door deze per stemming vast te stellen. Wel zijn ze geïnteresseerd in de voortgang van projecten die

⁸ Gemeente Noordoostpolder – Van groeien naar kiezen, projectplan voor het maken van dorpsvisies (2012).

voortkomen uit de dorpsvisies. Hierover zouden ze graag beter en vaker geïnformeerd willen worden. Bij het toetsen van projecten die (mede) voortkomen uit dorpsvisies, zien gemeenteraadsleden het als hun rol om een afweging te maken tussen het algemeen belang en de specifieke wensen van de dorpen. Alle betrokkenen geven aan dat bij de besluitvorming over belangrijke projecten, inwoners en dorpsbelangen de raadsleden goed weten te vinden.

Dorpsvisies kunnen botsen met de rol van de gemeenteraad

Dorpsvisies zijn een vorm van participatieve of directe democratie. De gemeente wordt echter bestuurd op basis van de representatieve democratie, waarbinnen de gemeenteraad het hoogste orgaan is. Geïnterviewden geven aan dat hier spanning kan ontstaan. Dit doet zich bijvoorbeeld voor wanneer een dorp een bepaald doel in zijn visie opneemt waar de gemeenteraad geen budget voor kan of wil vrij maken, of andersom wanneer het beleid van gemeente tegenstrijdig is aan de dorpsvisie, bijvoorbeeld als het dorp woningen voor starters wil en de gemeente huisvesting voor seizoenarbeiders. Betrokkenen geven aan dat dit in de praktijk tot op heden niet tot problemen heeft geleid, maar dat mocht dit dilemma zich voordoen het onduidelijk is hoe de raad zich tot de dorpsvisies verhoudt. Momenteel ontwikkelt de raad een participatievisie (visie op samenspel) waarin wordt gesproken over dit dilemma.

3 Conclusies en aanbevelingen – De mogelijkheden van dorpsvisies

3.1 INLEIDING

Het rapport sluit af met conclusies uit het onderzoek en aanbevelingen voor de raad. De vraag van het onderzoek is: "Wat is het effect geweest van dorpsvisies c.q. ontwikkelperspectieven? Sub-vraag: En hoe is de gemeenteraad hierbij betrokken in de opstelling, vaststelling en in de uitvoering van de dorpsvisies?"

Dorpsvisies hebben direct en structureel invloed gehad op de ontwikkelperspectieven van de dorpen en komen daarmee impliciet terug in het gemeentelijk beleid. De betrokkenheid van de gemeenteraad bij de opstelling en uitvoering van dorpsvisies is beperkt. De gemeenteraad heeft met deze beperkte rol ingestemd. De Rekenkamercommissie baseert dit op de onderstaande vier conclusies.

3.2 CONCLUSIES

1. Dorpsvisies zijn via een uitgebreid interactief proces tot stand gekomen, maar de huidige dorpsvisies zijn wel tien tot vijf jaar oud.

- Zowel vanuit de besturen van de dorpen als vanuit de gemeente is men tevreden over het instrument dorpsvisies mede door de uitgebreide betrokkenheid van dorpsbewoners bij de totstandkoming. Er is unanieme steun voor de gekozen werkwijze, voor het uitgangspunt 'de dorpsvisie is van het dorp'. Uit de enquête wordt (voorzichtig) geconcludeerd dat de bekendheid van de dorpsvisies onder de inwoners gering is, mogelijk is een verklaring voor een deel dat de visies tien tot vijf jaar geleden zijn opgesteld en nog niet zijn geactualiseerd.

2. De implementatie van de dorpsvisies vordert, maar de uitvoering blijft kwetsbaar

- Na de totstandkoming is het eigenaarschap van de visies feitelijk in de handen gekomen van de dorpsbelangen. Er is gekozen voor een pragmatische vervolgaanpak waarin de dorpsvisie (of het dorpsontwikkelingsplan) fungeert als gespreksagenda tussen dorp en gemeentelijke organisatie. De realisatie van de plannen van de dorpen vordert maar vertoont wel een wisselend beeld. Dit is enerzijds te verklaren uit de verscheidenheid aan projecten en door knelpunten bij de uitvoering zoals de afhankelijkheid van de bestuurlijke en maatschappelijke kracht van de dorpen, de prioriteitstelling door de gemeente en de beschikbare financiën.
- Er is vanuit de gemeente geen structurele monitoring op welke onderdelen uit de visies wel worden uitgevoerd en welke niet. Er zijn ook diverse succesfactoren zoals het enthousiasme van de grote inzet van de inwoners voor de realisatie, samenwerking met verschillende partners, de faciliterende rol van de gemeente en een stabiel dorpsbestuur.

3. De dorpsvisies zijn vooral een gespreksagenda tussen dorpsbelangen en de gemeente maar de verankering in het gemeentelijk beleid is niet expliciet..

- Dorpsvisies helpen de dorpen om doelgerichter te communiceren met de gemeente, doordat ze prioriteiten samen met het dorp hebben bepaald. Dorpsvisies dragen bij aan het professionaliseren van de dorpsbelangen en leveren daardoor een ander gesprek op tussen dorp en gemeente.
- Het opstellen van dorpsvisies heeft geleid tot een doorlopend goed gesprek tussen gemeente en dorpen. Zowel bij het opstellen van nieuw gemeentelijk beleid zoals de mobiliteitsvisie, als bij de uitwerking van gemeentelijk beleid zoals in het programma voorziening en vastgoed gebruikt de gemeentelijke organisatie de dorpsvisie als belangrijke input. Dit wordt door de ambtelijke opstellers echter niet expliciet benoemd, waardoor raadsleden of dorpsbelangen deze relatie niet altijd zien.
- De bijdrage van de gemeente aan de dorpsvisies en de invloed van de dorpsvisies op gemeentelijke beleid blijft hiermee onderbelicht.

4. De gemeenteraad heeft bewust de keus gemaakt om op afstand te staan van de totstandkoming en de uitvoering van de dorpsvisies.

- Onder de gemeenteraadsleden blijkt geen brede wens te bestaan om de beperkte rol van de gemeenteraad om te zetten in een actievere.
- Raadsleden geven aan de dorpsvisies niet vooraf willen te toetsen door erover te stemmen. Wel zijn ze geïnteresseerd in de voortgang van projecten die voortkomen uit de dorpsvisies. Die keus van de raad om op afstand te komen staan kan op gespannen voet komen te staan met de kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol die de gemeenteraad heeft.

3.3 AANBEVELINGEN

Op basis van de rapportage en de conclusies heeft de Rekenkamercommissie een aantal aanbevelingen aan de raad.

1. Gemeenteraad: ga met elkaar in gesprek en maak een keuze of de huidige werkwijze van op afstand staan van dorpsvisies nog aanvullende regie en kaders behoeft.

Door de huidige werkwijze staat de raad op afstand, geeft de raad geen kaders mee bij de opstelling van de dorpsvisies, heeft de raad geen inzicht in de stand van zaken van de uitvoering en de balans tussen de dorpen. Het is aan de raad om te overwegen of deze afstand nog past bij de door hem gewenste wijze van sturing en toezicht.

De volgende aandachtspunten worden bij die overweging aangereikt:

- Vanuit de kaderstellende rol is het te overwegen waard om de besturen van dorpsbelangen enkele kaders mee te geven over belangrijke gemeentelijke opgaven. Te denken is bijvoorbeeld aan: huisvesting asielzoekers, huisvesting arbeidsmigranten en energietransitie. Het kunnen hele smalle kaders zijn door ze alleen als onderwerp van de dorpsvisie op te sommen. Het kunnen ook bredere kaders zijn. Het is afhankelijk hoe de gemeenteraad het ziet. Het geven van kaders is bij het verlenen van subsidies en gemeentelijke ondersteuning een legitieme zaak.
- Vanuit de controlerende taak is het te overwegen waard dat de raad met een door hem te bepalen frequentie samenhangend wordt geïnformeerd over de uitvoering van de dorpsvisies: welke acties in de dorpen worden uitgevoerd en wanneer en welke acties worden niet uitgevoerd en waarom. De raad kan door de samenhang bezien of dorpsvisies voldoende worden uitgevoerd.
- De dorpsvisies zijn opgesteld met betrokkenheid van de inwoners. Het stimuleren van de uitvoering rust vooral op de schouders van de dorpsbelangen. Die bestuurders zijn onmisbare krachten voor de daadwerkelijke uitvoering. Die last is echter zwaar en het aantal schouders is gering. De mate waarin verschilt per dorp. Vanuit de volksvertegenwoordigende taak kan de raad wegen of er balans is tussen de uitvoering van de verschillende dorpsvisies (krijgt het ene dorp niet onevenredig meer dan een ander dorp). Daarnaast is er nog de balans tussen de dorpen met een dorpsvisie en de grootste gemeentelijke kern: het dorp Emmeloord. Hoe is de balans tussen de dorpen met een dorpsvisie en Emmeloord? Door de huidige manier van (niet) rapporteren is het moeilijk voor de raad om te wegen of er balans is.

Nogmaals: het is aan de raad om (opnieuw) weloverwogen te bezien of de huidige positionering met betrekking tot de dorpsvisies al dan niet wordt voortgezet.

2. Vraag het college om te overleggen met de dorpsbesturen over een mogelijke actualisatie van de dorpsvisies, inventariseer de wensen en bezie de wijze waarop de gemeente een mogelijke actualisatie ondersteunt. Varianten nader uitwerken

Voor de toekomst zijn er echter verschillende beelden over de invulling van de faciliterende rol van de gemeente. Het niet actualiseren kan tot gevolg hebben dat een belangrijk instrument van de dorpen zijn waarde verliest.

Twee varianten zijn bij de actualisatie mogelijk.

In de eerste variant wordt de keuze of en op welke moment de visie wordt geactualiseerd/ herijkt expliciet neergelegd bij het dorp. Het dorp is leidend, en wanneer een dorp kiest voor actualisatie, dan is dit maatwerk: elk dorp geeft het actualisatieproces zelf vorm. De gemeente stelt zich in deze variant afwachtend op. Op basis van de hulpvragen van het dorp kiest de gemeente op welke manier zij hier (op projectbasis) aan tegemoet komt. De betrokkenheid en de wijze van faciliteren vanuit de gemeente kan dus per dorp verschillen.

De tweede variant is minder vrijblijvend voor beide partijen: de gemeente stimuleert actief de dorpen om te komen tot actualisatie. Een actualisatie vraagt een minder intensief traject dan het opstellen van de dorpsvisies in de periode 2012-2016, maar biedt wel de kans om in gesprek te gaan over de dorpsvisie. Ook in deze variant is het actualisatieproces maatwerk en geeft het dorp deze zelf vorm. De meer proactieve aanpak biedt de gemeente echter de kans om aan de voorkant kaders mee te geven, zodat de dorpsvisies aansluiten bij voor haar relevante thema's en ontwikkelingen. In deze variant bespreekt de gemeente met het dorp wat de aanleiding is om actief faciliterend te zijn (bijvoorbeeld middels een programma).

Varianten kort samengevat

1^e variant:

- Actualisatie: keuze van het dorp.
- Ondersteuning voor totstandkoming en uitvoering: op projectbasis en afweging gemeente.

2^e variant:

- Actieve stimulans voor actualisatie met kaders vanuit de gemeente (incl. budget en/of ondersteuning).
- Proactief de geactualiseerde dorpsvisies verbinden aan het gemeentelijke werkzaamheden.

3. Vraag het college om het gesprek over de dorpsvisies te borgen in een structureel overleg met de dorpen over de uitvoering en de rol faciliterende rol van de gemeente en maak de implementatie van de uitvoering expliciet.

Zoals blijkt uit de terugblik gebruiken veel dorpen de dorpsvisie met name als gespreksagenda, dit gebeurt echter niet structureel, niet expliciet en niet in alle dorpen. Maak de uitgesproken keuze voor de dorpsvisie als gespreksagenda, door op regelmatige basis en consequent de dorpsvisie of het uitvoeringsplan te agenderen bij het overleg tussen gemeente en het dorp. Zo blijft de dorpsvisie levend en verbetert het inzicht in het effect en de realisatie van de dorpsvisie. Door het structurele gesprek kan het dorp gericht werken aan de uitvoering van de dorpsvisie en de gemeente beter invulling geven aan haar faciliterende rol. Maak op een overzichtelijke manier duidelijk welke onderdelen van een dorpsplan worden uitgevoerd en wanneer de uitvoering zal plaatsvinden. Geef ook beargumenteerd aan welke onderdelen niet worden uitgevoerd. Het versnipperd uitvoeren van onderdelen uit de dorpsvisies doet afbreuk aan de samenhang in de visies. Het overzichtelijk aanbieden van de acties die de gemeente gaat uitvoeren en de acties die de gemeente niet gaat oppakken is ook een instrument om het gesprek met dorpsbelangen te verbeteren.

4. Vraag het college om een expliciete verankering van de dorpsvisies in het gemeentelijk beleid

Door expliciet te maken dat de dorpsvisie als input dient voor gemeentelijk beleid en programma's maakt de gemeente helder waar zij een bijdrage levert aan het realiseren van de wensen van de dorpen.

Bestuurlijke reactie Rekenkameronderzoek dorpsvisies

Geachte heer Van Enst,

Op 19 juli ontvingen wij het rapport “Dorpsvisies Noordoostpolder”. Het rapport geeft uw bevindingen, conclusies en aanbevelingen weer naar aanleiding van een onderzoek naar de dorpsvisies, welke in de periode 2011-2016 door de tien dorpen in Noordoostpolder zijn opgesteld. In deze brief geven wij graag onze bestuurlijke reactie op dit rapport weer.

Algemene reactie

Het college kan zich vinden in de bevindingen en conclusies uit het rapport. We zijn verheugd te constateren dat de tevredenheid over de dorpsvisies en de samenwerking tussen gemeente en dorpen groot is bij zowel dorpsbesturen als gemeenteraad.

Wij kunnen de aanbevelingen uit het rapport onderschrijven, ware het niet dat we hierbij graag nog enkele nuanceringen en toevoegingen willen doen. Voordat wij dat per aanbeveling doen, wil het college graag eerst nog een algemene beschouwing geven op het traject van de dorpsvisies:

De rekenkamer stelt op pagina 12 terecht dat de dorpsvisies een vorm van participatieve of directe democratie zijn. Uitgangspunt van deze vorm van democratie is dat inwoners (in dit geval de bewoners van de dorpen) de ruimte krijgen om eigenstandig een visie en initiatieven te ontwikkelen om de toekomst van de eigen leefomgeving vorm te geven.

De raad en het college maken onderdeel uit van de representatieve democratie. Uitgangspunt daarbij is dat de raad kaderstellend is en het college de uitvoering ter hand neemt.

U beschrijft in uw rapport dat hier mogelijk spanning tussen kan ontstaan. Dat is correct en is in essentie de bedoeling van de benadering die bij de ontwikkeling van de dorpsvisies is gekozen: In het gesprek tussen dorp en gemeente komen beide invalshoeken (participatief versus representatief) bij elkaar en worden gemeentelijke (beleids)kaders en wensen van dorpen met elkaar geconfronteerd. Zoals de rekenkamer ook constateert, heeft dit geleid tot een doorlopend goed gesprek tussen gemeente en dorpen en verbetering van de onderlinge samenwerking.

Deze zienswijze vraagt wel om rolvastheid van alle betrokkenen: dorpsbesturen zijn zich ervan bewust dat een dorpsvisie van hen is en de gemeente hier anders over kan denken. En het gemeentebestuur is zich ervan bewust dat ze het algemeen belang ook mee moet wegen. Daarbij hoort ook op afstand staan van de dorpsvisies en geconfronteerd worden met initiatieven die niet direct passen binnen de geldende kaders. Daar waar het gesprek plaatsvindt over de uitwerking van initiatieven en projecten kan de raad daardoor juist haar rol nemen en kaderstellend zijn.

Reactie op de aanbevelingen

Hieronder geven wij per aanbeveling een reactie vanuit het college.

1. Gemeenteraad: ga met elkaar in gesprek en maak een keuze of de huidige werkwijze van op afstand staan van dorpsvisies nog aanvullende regie en kaders behoeft.

Het is uiteraard aan de raad zelf om dit gesprek te voeren. We constateren in ieder geval dat deze behoefte er tot nu toe niet is geweest. Bovendien denken wij dat de rol op afstand juist past bij het rolbewustzijn, zoals in de algemene reactie beschreven.

2. Vraag het college om te overleggen met de dorpsbesturen over een mogelijke actualisatie van de dorpsvisies, inventariseer de wensen en bezie de wijze waarop de gemeente een mogelijke actualisatie ondersteunt. Varianten nader uitwerken.

Het college heeft met de dorpsbesturen tot nu toe de eerste afspraak gemaakt en de keuze voor het opstellen van een nieuwe of geactualiseerde dorpsvisie bij het dorp gelaten. Het is ook de vraag of het eigenaarschap niet dreigt te verschuiven als de raad of het college de dorpen “oplegt” een dorpsvisie

op te stellen. Het aan de voorkant “dwingend” meegeven van kaders past naar onze mening niet in de benadering van de participatieve democratie, zoals in de algemene reactie beschreven. Het college heeft daarom de voorkeur voor de eerste variant.

3. Vraag het college om het gesprek over de dorpsvisies te borgen in een structureel overleg met de dorpen over de uitvoering en de rol faciliterende rol van de gemeente en maak de implementatie van de uitvoering expliciet.

Het college kan zich vinden in deze aanbeveling. Het blijft daarbij in het gesprek wel van belang duidelijk onderscheid te maken tussen wat “van het dorp” en wat “van de gemeente” is.

4. Vraag het college om een expliciete verankering van de dorpsvisies in het gemeentelijk beleid

Het college kan zich vinden in de aanbeveling om dit expliciet te maken. Daar waar dit het geval is, gebeurt dit nu ook veelal, zoals bij de Woonvisie, ontwikkelperspectieven, Voorzien in Vastgoed, etc.

Tot slot

Wij willen u bedanken voor het uitgevoerde onderzoek en de inzichten die dit heeft opgeleverd. Wij denken dat deze inzichten belangrijke bouwstenen kunnen zijn voor de visie op Samenspel, die momenteel door de raad wordt opgesteld. Wij zouden daarom graag zien dat de conclusies en aanbevelingen van uw rapport bij dit traject worden betrokken.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,
de secretaris, de burgemeester,

Nawoord van de Rekenkamercommissie

Wij danken het college voor zijn bestuurlijke reactie waaruit het belang voor de dorpen en de dorpsvisies blijkt. Het college nuanceert het begrip representatieve democratie in de reactie. Hier reageert de rekenkamercommissie kort op:

Het college stelt dat de raad en het college onderdeel uitmaken van de representatieve democratie. De rekenkamercommissie is van mening dat het college niet tot de representatieve democratie behoort. De raadsleden wel: zij hebben direct mandaat van de bevolking en kunnen handelen zonder last. De collegeleden niet omdat zij getraptd zijn verkozen en daardoor geen afzonderlijk mandaat van de bevolking hebben. Zij leggen verantwoording af aan de raad. Daarom wil de rekenkamercommissie de raad meegeven alert te zijn op de mogelijk spanning die kan ontstaan. Dit doet zich volgens de rekenkamercommissie bijvoorbeeld voor wanneer een dorp een bepaald doel in zijn visie opneemt waar de gemeenteraad geen budget voor kan of wil vrij maken, of andersom wanneer het beleid van gemeente tegenstrijdig is aan de dorpsvisie, bijvoorbeeld als het dorp woningen voor starters wil en de gemeente huisvesting voor seizoensarbeiders. Momenteel ontwikkelt de raad een participatievisie (visie op Samenspel) waarin wordt gesproken over dit dilemma. De rekenkamercommissie vindt die gedachtevorming over participatie en representatieve democratie door de raad heel relevant mede in het kader van de dorpsvisies.

De rekenkamercommissie is verheugd dat het college de conclusies en aanbevelingen als belangrijke bouwstenen ziet bij de te ontwikkelen visie op Samenspel en daarnaast ook alle vier de aanbevelingen voor de dorpsvisies onderschrijft. Alleen wil de rekenkamercommissie bij aanbeveling 3 nog opmerken dat de rekenkamercommissie geen dwingende actualisatie wil opleggen, maar alleen wil attenderen op de leeftijd van de dorpsvisies. De invulling zoals het college beschrijft in de reactie sluit daar goed op aan, want het is aan de dorpen of een nieuw of een geactualiseerde dorpsvisie nodig is of dat de bestaande visie nog actueel is.

Bijlage A – Begrippenlijst

In de rapportage wordt een aantal termen gebruikt die uitleg verdienen. Onderstaand geven we een omschrijving van veelgebruikte terminologie.

Dorpsvisies – De dorpsvisies zijn de documenten die de tien dorpen uit de Noordoostpolder (exclusief Emmeloord) in de periode 2011-2016 hebben opgesteld. In de visie staat wat het dorp is, waar het heen wil en welke strategische projecten daarom gekozen zijn. Het uitwerkingsplan omvat de concretisering van deze strategische projecten. Voor de betrokken partijen zijn de visies het instrument om te komen tot prioritering binnen en tussen dorpen.⁹ Met als hoofddoel voor het dorp:

- De leefbaarheid behouden en versterken.
- De kwaliteit van wonen, werken en recreëren in het dorp.
- De vitaliteit van het dorp.

Ontwikkelperspectieven – De ontwikkelperspectieven zijn in 2016 door de gemeente Noordoostpolder voor alle dorpen opgesteld. Zij hebben als doel om de woningvoorraad, de woonomgeving en de openbare ruimte van de dorpen van binnenuit aan te pakken. Omdat de bevolkingsontwikkeling door vergrijzing en ontgroening zal stabiliseren, ligt de nadruk in de meeste dorpen op transformatie, verbetering en vernieuwing van de bestaande voorraad in plaats van uitbreiding. De ontwikkelperspectieven zijn opgesteld op basis van de dorpsvisies waarin inwoners aangeven welke projecten op het gebied van wonen prioriteit hebben voor het dorp.

Integraal Gebiedsgericht Werken (IGW) – Werkwijze die gemeente Noordoostpolder sinds 2006 gebruikt om de afstand tussen burger en bestuur te verkleinen en de betrokkenheid van bewoners bij hun woonomgeving te vergroten. Met als doel een goede kwaliteit van leven, een verbetering van het sociale en fysieke woon- en leefklimaat in dorpen en wijken. Hiervoor heeft de gemeente gebiedsregisseurs (IGW'ers) in dienst als contactpersoon voor de dorpen en wijken.

Vereniging dorpsbelang – Afgekort: dorpsbelang. Het bestuur van de vereniging dorpsbelang, bestaande uit acht gekozen inwoners, behartigt de belangen van de inwoners. Inzet is de leefbaarheid in het dorp, onder andere door het organiseren en ondersteunen van activiteiten, maar ook het onderhouden van contacten met provincie, gemeente, bewoners, verenigingen en ondernemers. De vereniging dorpsbelang heeft een onpartijdige grondslag en behartigt dus het algemeen belang van het dorp.

---

⁹ Gemeente Noordoostpolder – Van groeien naar kiezen, projectplan voor het maken van dorpsvisies (2012).

Bijlage B – Achtergrond dorpsvisies

DE TOTSTANDKOMING VAN DE DORPSVISIES

Aanleiding en start

Het project dorpsvisies kent zijn start op 2 juni 2012, als het college van burgemeester en wethouders het project 'het maken van dorpsvisies'¹⁰ vaststelt. Dit projectplan komt echter niet uit de lucht vallen, er zijn meerdere aanleidingen voor. Zowel in Nagele als in Kraggenburg draait een pilot. In Nagele naar aanleiding van een traject met de Rijksbouwmeester dat met name gericht is op wonen en openbare ruimte. In Kraggenburg zetten inwoners op eigen initiatief een aantal thema's waarop in het dorp iets moet gebeuren op papier. De aanleiding hiervoor is de al een aantal jaren op slot zittende woningbouw in Kraggenburg. Het dorpsbelang bespreekt de thema's met de gemeente, en krijgt de mogelijkheid om als pilotdorp aan de slag te gaan met een dorpsvisie.

De titel van het projectplan 'van groeien naar kiezen' schetst de tijdsgeest. Uit het projectplan: "De visies worden gemaakt tegen de achtergrond van vergrijzing en krimp, die de Noordoostpolder zullen gaan raken." Daarbij is het doel dat dorpen hun ambities en wensen prioriteren. Thema's die aan bod komen in de dorpsvisies zijn: wonen, duurzaamheid, zorg, ondernemen, recreatie en promotie, accommodaties en voorzieningen, openbare ruimte, leefbaarheid, sociaal, sport en verkeer.

Rol en taakverdeling opstellen dorpsvisies

Voor het opstellen van de dorpsvisies was een duidelijke taakverdeling:

- Bestuur/voorzitter dorpsbelangen is namens het dorp eigenaar en opdrachtgever van de dorpsvisie.
- Trekker van een dorpsvisie is de persoon die vanuit de gemeente het proces samen met het dorp organiseert en hulp krijgt van een externe ondersteunende partij.
- Externe partij: het dorp is vrij om te kiezen voor wel of geen ondersteuning van gemeente en/of een ondersteunende partij (negen van de tien dorpen hebben hiervoor gekozen). De externe partij schrijft de dorpsvisie en organiseert en begeleidt de sessies.

Planning totstandkoming dorpsvisies en communicatie met de raad over dorpsvisies en ontwikkelperspectieven

2011	
	Start opstellen dorpsvisies - Nagele en Kraggenburg als pilots
2012	
april	Presentatie aan de gemeenteraad met de stand van zaken dorpsvisie pilots
17 april	Collegebesluit Dorpsvisie Nagele
26 juni	Collegebesluit Het maken van dorpsvisies
4 september	Commissievergadering waarin ter informatie het collegebesluit 'het maken van dorpsvisies' is besproken
2013	
21 mei	Collegebesluit Uitvoering Dorpsplan Kraggenburg
20 juni	Collegebesluit Dorpsontwikkelingsplan Rutten
2014	
3 februari	Collegebesluit Dorpsvisie Creil
23 april	Collegebesluit Dorpsontwikkelingsplan Espel
25 augustus	Collegebesluit Dorpsontwikkelingsplan Luttelgeest
27 oktober	Collegebesluit Dorpsvisie Tollebeek

¹⁰ Gemeente Noordoostpolder – Van groeien naar kiezen, projectplan voor het maken van dorpsvisies (2012).

11 november	Collegebesluit Dorpsontwikkelingsplan Ens
2015	
15 jan	Collegebesluit Dorpsontwikkelingsplan Marknesse
2016	
10 maart	Collegebesluit Dorpsvisie Bant
16 april	Raadsbesluit Ontwikkelperspectieven 2015 - 2020
22 september	Schriftelijke update aan de raad over de realisatie en lopende projecten dorpsvisies
2018	
27 november	Update ontwikkelperspectieven
27 november	Raadsmemo evaluatie dorpsvisies
2020	
april	Update ontwikkelperspectieven

Budgetten opstellen en uitvoering dorpsvisies

Voor de totstandkoming en eerste uitvoering is in het projectplan door gemeente voor elk dorp het volgende budget gereserveerd:

Product	Bedrag (in €)
Dorpsvisie	15.000
Dorpsvisie – interactieve sessies	1.000
Dorpsvisie – communicatie middelen	500
Onvoorzien, te gebruiken voor alle dorpsvisies	1.000
Procesgeld, flexibel inzetbaar door het dorp om zaken op gang te brengen, na de totstandkoming van de visie en het uitvoeringsplan	10.000
Totaal	27.500

TITELS EN INHOUDSOPGAVEN DORPSVISIES

Om de lezer een beeld te geven van de inhoud en opbouw van de dorpsvisies staan in de onderstaande tabel de titels en inhoudsopgaven van de dorpsvisies.

Dorpen	Titel	Inhoudsopgave
Bant	Dorpsvisie Bant	1 Inleiding 5 2 Tot stand komen van het plan 7 3 Bant in beeld 9 4 De identiteit van Bant 15 5 Toekomstbeeld 17 6 Uitvoeringsplan 25 Bijlage 1 Wensenlijst Bijlage 2 Resultaten enquête Bijlage 3 Subsidieregelingen
Creil	Dorpsontwikkelingsplan 2013 – 2026	1 Proces van totstandkoming 8 2 Opgave in Creil 10

	Een gastvrij en ondernemend dorp	3 Identiteit van Creil 14 4 Dorpsvisie 2013-2026 18 5 Strategie 24 6 Dorpsprogramma 2013-2017 28 7 Besturing van het dorpsprogramma 46
Ens	Ens Energiek en baanbrekend Dorpsontwikkelingsplan 2014 – 2025	Inleiding 1 Proces van totstandkoming 1.1 Dorpsontwikkelingsplan 2 De opgave in Ens 2.1 Het dorp Ens 2.2 De opgave 3 De identiteit van Ens 3.1 Inleiding 3.2 Kernkwaliteiten 3.3 Kernwaarden 3.4 Toekomstbelofte: "Energiek en baanbrekend" 4 Dorpsvisie 2014-2025 4.1 Wonen 4.2 Openbare ruimte en verkeer 4.3 Zorg en welzijn 4.4 Voorzieningen en accommodaties 4.5 Buitengebied 4.6 Bedrijvigheid 5 Van toekomstscenario's naar voorkeursscenario 5.1 Toekomstscenario's. 5.2 Voorkeursscenario 6 Het dorpsprogramma 2014-2017 6.1 Opzet dorpsprogramma 6.2 Looptijd 6.3 Het programma als coproductie 6.4 Doelstelling dorpsprogramma 6.4.1 Doelstelling 6.4.2 Subdoelstellingen/maatregelen 6.5 Dorpsprogramma 2014-2017: samenvattend schema 7 Besturing van het dorpsprogramma 7.1 Monitoring en besturing via 'T HEFD 7.2 Strategische projecten 7.2.1 Criteria keuze strategische projecten 7.2.2 Strategische projecten Bijlage: Gebruikte documentatie
Espel	Dorpsontwikkelingsplan Espel	1 Inleiding 2 Ruimtelijke inrichting en verkeer 3 Bedrijfsleven

		4 Huisvesting 5 Sociale leven 6 Multifunctioneel centrum 7 Culturele activiteiten 8 Voorzieningen 9 Buitenlandse seizoenskrachten Bijlage 1. Leden van de werkgroep en klankbordgroep . Bijlage 2. Lijst met mensen die de enquête hebben ingevuld Bijlage 3. Deelnemers aan de groeps gesprekken Bijlage 4. Respons enquête Bijlage 5. Resultaten enquête in rapportcijfers Bijlage 6. Vragenlijst t.b.v. groeps gesprekken Bijlage 7. Samenvatting resultaten online enquête
Kraggenburg	Dorpsplan Kraggen 2012 – 2015 Ruimte voor recreatie en wonen	1 Inleiding 2 Aanleiding en vraagstelling 3 Totstandkoming van het dorpsplan 4 Noordoostpolder en Kraggenburg 5 Transformatie van Kraggenburg 6 Identiteit van Kraggenburg 7 Visie op Kraggenburg 8 Dorpsprogramma Kraggenburg Bijlagen 1 Deelnemerslijst bijeenkomsten Kraggenburg 2 Gebruikte documentatie
Luttelgeest	Dorpsontwikkelingsplan 2014 – 2026 Luttelgeest: ‘Vertrouwde plek’	1 Proces van totstandkoming 4 2 De opgave in Luttelgeest 6 3 De identiteit van Luttelgeest 8 4 De dorpsvisie 2014-2026 12 5 Strategie 17 6 Het dorpsprogramma 2014-2017 18 7 Besturing van het dorpsprogramma 32
Marknesse	Marknesse Ruimte voor verschil Dorpsontwikkelingsplan 2015 - 2026	1 Proces van totstandkoming 10 2 De opgave in Marknesse 12 3 De identiteit van Marknesse 14 4 De dorpsvisie 2015-2026 20 5 Het dorpsprogramma 2015-2018 32 6 Besturing van het dorpsprogramma 44 Bijlage: gebruikte documentatie 46
Marknesse 2.0	Marknesse – Samen maken we de toekomst Dorpsontwikkelingsplan 2020 – 2026 Update dorpsontwikkelingsplan 2015 - 2026	1 Voorwoord van: ■ voorzitter Dorpsbelang Marknesse Hans Rommens ■ voorzitter Dorpsontwikkelingsplan Marknesse Henk Suelmann 2 Inleiding: proces van totstandkoming 3 Thema’s 4 Aanbevelingen 5 De jeugd heeft de toekomst

Nagele	Dorpsvisie Nagele	Inleiding Een rondleiding door Nagele in 2020 1 Een bijzonder dorp met historie 2 Bewoners die voor Nagele kiezen 3 Goede, gewilde woningen 4 Een mooie woonomgeving 5 Voorzieningen op orde, bedrijvig dorp Bijlagen
Rutten	Dorpsontwikkelingsplan Rutten Een energieke en kindvriendelijke woongemeenschap	1 Proces van totstandkoming 6 2 De opgave in Rutten 8 3 De identiteit van Rutten 10 4 De dorpsvisie 2013-2026 40 5 De strategie 42 6 Het dorpsplan 2013-2017 46 7 Beeldmerk en gebiedsproducten 54
Tollebeek	Dorpsvisie Tollebeek	1 Inleiding 5 2 Tot stand komen van het plan 7 3 Tollebeek in beeld 9 4 De identiteit van Tollebeek 15 5 Toekomstbeeld 17 6 Uitvoeringsplan 23 Bijlage 1 Wensenlijst Bijlage 2 Subsidieregelingen

OVERZICHT UITVOERING

Zie bijgevoegd excelbestand – Activiteitenlijst.
 Laatste versie november 2020.

Bijlage C – Onderzoeksaanpak

In deze bijlage vindt u het onderzoekskader en onze onderzoeksaanpak. Onderstaande tabel bevat de onderzoeksthema's en -vragen die centraal staan bij dit onderzoek. Daarnaast ziet u per thema de methoden die wij hebben ingezet. De hoofdvraag van het onderzoek is: "Wat is het effect geweest van de dorpsvisies?"

Onderzoeksthema's en onderzoeksvragen	Methoden
Terugblik: De opbrengst van acht jaar dorpsvisies	
A. Totstandkoming dorpsvisies <ul style="list-style-type: none"> • Wat is het doel en de vraag van de gemeenteraad aan de dorpen geweest met het instellen van de dorpsvisies? • Welke inspanning en activiteiten zijn ondernomen (in capaciteit en kosten) en hoe is daarover met de dorpen en de gemeenteraad gecommuniceerd? • Wie zijn betrokken bij de dorpsvisies? 	Documentenstudie, interviews en enquête
B. Het concrete en zichtbare effect voor de dorpen <ul style="list-style-type: none"> • Wat is het effect geweest van de dorpsvisies? • Wat is het effect geweest van de evaluatie(s)? • Zijn er verschillen tussen de dorpen en zo ja wat zijn die? • Hoe functioneren dorpsvisies? 	Documentenstudie, interviews en enquête
C. Invloed op het gemeentelijk beleid <ul style="list-style-type: none"> • Hoe komen de dorpsvisies terug in gemeentelijk beleid? • Wat is de invloed van de dorpen en hun dorpsvisies op papier, in de communicatie en in de praktijk geweest op het gemeentelijk beleid? 	Documentenstudie, interviews en enquête
D. De rol van de gemeenteraad <ul style="list-style-type: none"> • Hoe komen de middelen voor de dorpsvisies en de uitvoering in plannen en projecten terug in de begroting? • Wordt de gemeenteraad over de instelling en de uitvoering van de dorpsvisies voldoende geïnformeerd (tijd, juist en volledig)? • Dorpsvisies worden in de commissie samenleving en woonomgeving besproken, is dat voldoende gezien de integraliteit van de dorpsvisies? • Wat betekenen de dorpsvisies voor de rol en positie van de gemeenteraad? 	Documentenstudie, interviews en enquête
Vooruitblik: de kansen van het doorontwikkelen van dorpsvisies, ontwikkelperspectieven en uitvoeringsprogramma's	
A. Kansen van doorontwikkeling van dorpsvisies en ontwikkelperspectieven <ul style="list-style-type: none"> • Zijn er verbetermogelijkheden om de effectiviteit en doelmatigheid ten aanzien van dorpsvisies en dorpsbelangen in relatie tot het gemeentelijk beleid te verbeteren? 	Interviews en interactieve sessie

De bevindingen die in hoofdstuk 2 van deze rapportage staan, zijn gebaseerd op bovenstaande thema's en deelvragen.

ONDERZOEKSAANPAK

Zoals bovenstaande tabel weergeeft, gebruiken wij drie onderzoeksmethoden: documentenstudie, interviews en enquête. Door meerdere onderzoeksmethoden te hanteren, vergroten we de validiteit van de uitkomsten.

Hieronder geven we per onderzoeksmethode weer welke activiteiten we hebben uitgevoerd.

Enquête

De enquête is afgenomen via het burgerpanel. 275 inwoners hebben hierop gereageerd. In het burgerpanel zitten 600 actieve leden (inclusief Emmeloord), voor dit onderzoek was het voor inwoners ook mogelijk om de enquête in te vullen via social media. Voor een representatief beeld wordt voor de gehele polder gerekend met 500 respondenten, omgerekend naar inwoneraantal van de dorpen zonder Emmeloord, geeft dat een representatief respondentenaantal op de enquête. Desalniettemin hebben wij de volgende kanttekeningen bij de enquête:

- De enquête heeft enkel gevraagd naar 'dorpsvisies', en niet naar dorpsplannen, dorpsontwikkelingsplannen of concrete projecten uit de dorpsvisies.
- De enquête is ook ingevuld door inwoners uit het buitengebied, dit zijn inwoners die wel de voorzieningen van een dorp gebruiken, maar wellicht minder betrokken zijn geweest bij het opstellen van de dorpsvisies.
- Een deel van de respondenten (50 van de 275) is na 2010 in het dorp komen wonen, en daarmee waarschijnlijk ook niet betrokken bij de totstandkoming van de dorpsvisies.
- In de enquête hebben we de term 'dorpsvisie' gehanteerd, wellicht was dit soms verwarrend in de dorpen waarin niet een dorpsvisie maar een 'dorpsontwikkelingsplan' is opgesteld.

Documentenstudie

We hebben de volgende documenten gebruikt voor onze documentenstudie:

- De 10 dorpsvisies en bijbehorende documenten (2011 – 2016).
- De collegebesluiten over de dorpsvisies (2011 – 2016).
- De ontwikkelperspectieven (2016).
- Het raadsbesluit over de ontwikkelperspectieven (2016).
- Het projectplan 'Van groeien naar kiezen – projectplan voor het maken van dorpsvisies' (2012).
- De projectevaluatie dorpsvisies (2018).
- Raadsmoties en presentaties rondom het thema dorpsvisie.

Interviews

We hebben interviews gevoerd met de voorzitters van vereniging dorpsbelangen, raadsleden, de wethouder, de griffier en met vier ambtenaren van de gemeenten. Na het op papier zetten van de eerste bevindingen hebben we in een drietal groepsgesprekken met raadsleden, voorzitters van dorpsbelangen en ambtenaren met de bevindingen gestaafd, verrijkt en vooruitgeblikt over op de vervolgmogelijkheden voor de dorpsvisies.

CONTACT

Quirijn de kraker E: quirijn.dekraker@hiemstraendevries.nl

Jeroen Niemans E: Jeroen.niemans@hiemstraendevries.nl

Hiemstra & De Vries, Stadsplateau 4, 3521 AZ Utrecht

E: info@hiemstraendevries.nl T: 030 252 37 77